

УДК 327(144+44)(045)

Гаврилова Н. В.

кандидат історичних наук, доцент кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики, Маріупольський державний університет (Україна, Маріуполь);

Юр'єва С. А.

студентка, Маріупольський державний університет (Україна, Маріуполь), sabina.iurieva@gmail.com

РЕГІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА У СХІДНІЙ АЗІЇ

Досліджено загрози безпеці у Східній Азії. У роботі робиться акцент на м'якій та жорсткій безпеці регіону. Автором досліджуються складові м'якої безпеки – територіальні протиріччя, екологічні катастрофи, торгівля людьми та незаконний обіг наркотиків, тощо. Також розглядаються елементи жорсткої безпеки, такі як мілітаризація країн регіону, а також розповсюдження зброї, як ядерної, так і звичайних озброєнь. Розкриті її основні механізми співпраці країн регіону, що використовуються державами регіону для врегулювання існуючих конфліктів та створення безпечних умов у Східній Азії. В рамках статті розкрита актуальність забезпечення безпеки у регіоні та вплив ситуації у Східній Азії на сучасні міжнародні процеси та світову політику в цілому.

Ключові слова: Східна Азія, регіональна безпека, загрози безпеці, територіальні конфлікти у Східній Азії, ядерна проблема КНДР.

Трансформація сучасної системи міжнародних відносин невід'ємно пов'язана із новими тенденціями на міжнародній арені. На сьогоднішній день всі міжнародні процеси знаходяться під впливом такої тенденції, як глобалізація, яка проникла у всі сфери суспільного життя. Однак паралельно із процесами глобалізації відбувається й зворотній процес – регіоналізація. На міжнародну арену виходять нові гравці, в цьому контексті все більшу вагу отримують регіони як нові актори міжнародних відносин, які мають значний вплив на будівництво нової архітектури глобальної безпеки. Це пояснюється тим, що будівництво безпечного світу має розпочинатись на локальному рівні, оскільки загрози безпеці виникають саме в регіонах. Виходячи з цього слід сказати, що регіони стали відігравати ключову роль на міжнародній арені й зайняли позицію між глобальним рівнем міжнародної системи та рівнем національної держави.

Регіоналізація міжнародних відносин стала причиною появи нової тенденції у світовій політиці – будівництва регіональних систем безпеки. Однак, на сьогоднішній день не всі регіони світу спромоглися створити такі системи, що у майбутньому може становити загрозу для будівництва безпеки на глобальному рівні.

Одним із таких проблемних регіонів є Південно–Східна Азія, яка об'єднує таких важливих акторів “міжнародних відносин” як КНР, Японія, Південна Корея, КНДР, Монголію та Тайвань. В останні роки загострення територіальних конфліктів привело до виявлення дефіциту міжнародно–правових механізмів урегулювання спорів, що являє собою одну із загроз безпеці в регіоні. Вже існуючі площадки для співпраці, такі як АСЕАН та АРФ, не можуть внести вагомий вклад у врегулювання конфліктів.

Актуальність дослідження полягає в високому рівні конфліктного потенціалу регіону Східної Азії, що може призвести до змін вже на глобальному рівні й значно вплинути на архітектуру безпеки в межах всього світу.

Метою роботи є дослідити всі загрози безпеці, що існують у регіоні Східної Азії для того, щоб зробити висновки про можливе застосування превентивних заходів задля запобігання військовим конфліктам.

Цій проблематиці присвячено багато наукових робіт, найбільший інтерес представляють наступні: В. Ярмоленко [19], Л. Арешидзе [6], О. Шевчук [16], А. Лукін [11], В. Денисов [9], Ч.Х. Чжун [15], А. Воскресенський [7], В.Я. Портяков [13] та інші.

Як вже було сказано, в Східній Азії можна виокремити велику кількість потенціальних загроз безпеці. Загалом безпеку можна поділити на дві окремі складові: м'яку та жорстку безпеку. Що стосується м'якої безпеки, то до неї можна віднести територіальні спори між державами регіону, проблеми сепаратизму, екологічні катастрофи, наркоторгівлю, торгівлю людьми, тощо.

Однак м'яка безпека може стати причиною виникнення жорсткої безпеки, яка в свою чергу характеризується наявністю збройного протистояння, розповсюдження озброєнь, як звичайних, так і ядерних, що у певних випадках може призвести до великої кількості жертв.

Що стосується територіальних спорів, то у регіоні Східної Азії їх існує декілька – конфлікт Японії та Росії через Курильські острова, між Китаєм та Японією за острова Сенкаку, між КНР, В'єтнамом та Тайванем через Парасельські острова. Особливу загрозу являють собою питання об'єднання КНР із Тайванем, а також возз'єднання Республіки Корея та КНДР.

Територіальний конфлікт Росії та Японії виник після закінчення Другої світової війни, коли усі Курильські острови були включені до складу СРСР. Таке рішення не влаштувало Японію, яка до сьогоднішнього дня намагається оскаржити приналежність чотирьох Курильських островів – Ітуруп, Кунашир, Шикотан та групи островів Хабомаї. Росія стверджує, що її суверенітет над південними Курильськими островами абсолютно законний і не підлягає сумніву та обговоренню, і заявляє, що не визнає сам факт наявності територіальної суперечки з Японією. Проблема приналежності південних Курильських островів є основною перешкодою для повного врегулювання російсько–японських відносин і підписання мирного договору [6].

Ще одним предметом для суперечок є острова Сенкаку в Південно–Китайському морі, претензії на які виказали КНР та Японія. Після Другої світової війни Японія втратила всі території, що були придбані нею з кінця XIX ст. Сенкаку разом із Окінавою потрапили під контроль США, але все в 1970–х роках американське керівництво повернуло ці території Японії. Через 20 років китайська сторона заявила незгоду із таким рішенням й назвала Сенкаку “споконвічно китайськими”. На думку китайського керівництва, острови слід повернути Китаю у відповідності до положень Каїрської декларації 1943 року, яка позбавила Японію всіх її завойованих територій. Інтерес до архіпелагу з боку Китаю почав виникати після того, як в 1968 році тут були проведені дослідження під егідою ООН, на підставі яких було зроблено висновок про можливість наявності запасів нафти і газу в Східно–Китайському морі. У вересні 2012 року японський уряд повідомив про купівлю у приватних власників трьох з п'яти островів архіпелагу, що призвело до масштабних антияпонських протестів в китайських містах Шанхай, Гуанчжоу, Циндао та

Ченду. Питання про приналежність цих територій досі є актуальним й вносить напруження у двосторонні відносини КНР та Японії [3, с. 1–7].

КНР має територіальний спір і з В'єтнамом та Тайванем за Парасельські острови та архіпелаг Спратлі, який виник в 1975 році після закінчення В'єтнамської війни. Загострення полеміки між Китаєм і В'єтнамом то знижується, то знову підвищується. З боку Китаю проводяться недружні акції проти в'єтнамських судів. Наприклад, в 2011 р. був розрізаний кабель в'єтнамського гідрографічного судна, що проводив дослідження в Південно–Китайському морі.

Безперечно, Китай на сьогоднішній день міцно втримує позицію лідера не тільки в регіоні Східної Азії, але й загалом в АТР. Однак слід зазначити, що такий вагомий політичний та економічний гравець на міжнародній арені має й свої слабкі місця. Таким проблемним питанням можна назвати “тайванську проблему”. Від 1 жовтня 1949 року після проголошення Китайської Народної Республіки гомінданівська верхівка зайняла о. Тайвань й встала на шлях конфронтації із центральним китайським керівництвом. Протягом декількох десятиліть очільники китайської держави намагались провести об'єднання двох держав в рамках концепції “одна держава – два строї”. У результаті з кінця 1987 року намітилося значне розширення економічних, культурних та індивідуальних обмінів між обома сторонами Тайванської протоки. В білій книзі “Тайванське питання і об'єднання Китаю”, опублікованій китайським урядом у серпні 1993 році, в систематизованому вигляді аргументується, що Тайвань є невід'ємною частиною Китаю, викладається історія виникнення тайванського питання, основний курс та відповідні політичні установки китайського уряду з вирішення тайванської проблеми [19, с. 134–137].

Перехід від конфронтаційного напруження 2003–2008 рр. до налагодження різнопланових зв'язків 2008–2011 рр. став можливим в результаті обрання президентом Тайваню в березні 2008 р. кандидата від партії Гоміндан Ма Інцзю. Його політика являє собою різкий контраст з попередньою адміністрацією ЧеньШуйбяня, представника Демократичної прогресивної партії, що виступала за незалежність острова. В інавгураційній промові 20 травня 2008 р. Ма Інцзю заявив про готовність відновити переговори з Китаєм на основі консенсусу 1992 р. – усної угоди представників Асоціації за розвиток зв'язків між двома сторонами Тайванської протоки та Фонду обмінів через Тайванську протоку, підтвердив прихильність принципу “одного Китаю” у власній інтерпретації. Публічне визнання консенсусу стало важливим відступом від позиції адміністрації ЧеньШуйбяня, яка заперечувала сам факт його досягнення. Завдяки цьому стало можливим відновлення діалогу між китайською і тайванською сторонами, перерваного в 1999 році. На сьогодні це питання до сих пір не є вирішеним, чим користуються інші міжнародні актори такі як США, що намагаються розширити свій вплив на регіон Східної Азії [7].

В Китаї існує й інші загрози сепаратизму – уйгурське питання. Після розпаду СРСР в 1991 й заснування на території Західного Туркестану незалежних держав –

Казахстану, Киргизії, Таджикистану, Туркменістану та Узбекистану, заклики до звільнення Східного Туркестану від Китаю почали активно з'являтися по всій Середній Азії в підтримку створення Уйгурстану. Після терактів 2001 р. в США Пекін переконав світове співтовариство вважати “Ісламський рух Східного Туркестану”, створений в 1993 р., терористичним угрупованням. Проте вже в 2004–му уйгури, які проживають за кордоном, об'єдналися у Всесвітній уйгурський конгрес (ВУК), який став політичним центром прихильників уйгурської незалежності з Європи, Америки та країн Центральної Азії, зокрема Казахстану і Киргизстану. Керівництво КНР також прийняло великі плани економічного відродження регіону, що трохи знизило гостроту соціальних протиріч. Тим не менш, вже напередодні Пекінської олімпіади в серпні 2008 р. в Сіньцзяні відбулися нові теракти. А 17 липня 2009 р. в Урумчі мали місце наймасовіші за останні 50 років сутички між уйгурами і ханцями, що призвели до загибелі майже 200 чол. і поранення кількох тисяч [4].

Таким чином, Сіньцзян залишається регіоном, де сепаратизм існує до цих пір й де в останні роки очевидна тенденція поширення активності уйгурських терористичних груп на всю територію Китаю, що, безумовно, вимагає від держави нових підходів і превентивних заходів.

Однією з найбільшочіших точок Китаю є статус Тибету. Активна фаза конфлікту в період новітньої історії почалась після проголошення Китайської Народної Республіки, коли в 1950 році КНР ввели до Тибету свої війська під приводом “його звільнення”. РБ ООН відмовилась розглядати протест уряду Тибету проти дій Китаю через неясність міжнародного статусу Тибету. В результаті в 1951 році між Пекіном та Тибетом було підписано “Угоду про заходи з мирного звільнення Тибету”, за умовами якої Тибету надавалася регіональна автономія. В 1959 році почалась нова хвиля протестів у Тибеті, яка була подавлена, але з того часу Тибет став осередком постійної напруги. У березні 2008 року рух тибетців проти китайського правління охопив все Тибетське плато. Він увійшов в новітню світову історію як “Велике повстання 2008 року”. Міжнародний статус до цих пір не є визначеним, а незалежність Тибету не признала жодна держава світу [10].

Негативний слід на будівництво безпеки в регіоні накладають міграція та кримінальні потоки. За останні десятиліття у десятки разів зросла незаконна міжрегіональна трудова міграція, широкі масштаби отримала торгівля людьми, значно зросла кількість біженців [8].

Все більше розповсюдження отримує у Східній Азії наркоторгівля. Згідно з доповіддю Міжнародного комітету з контролю над наркотиками за 2010 рік, в країнах Східної та Південно–Східної Азії сталося різке збільшення масштабів незаконного культивування опіумного маку. Найбільшими виробниками опію в регіоні є М'янма, на частку якої припадає близько 95% всього виробництва опію в Південно–Східній Азії, а також Лаоська Народно–Демократична Республіка і Таїланд (країни, відомі як “Золотий трикутник”).

За даними Інтерполу, завдяки несприятливим природним умовам і реалізації урядами нової політики

примусового викоринення посівів за останні п'ять років Південно–Східній Азії помітно скоротилися обсяги незаконного виготовлення героїну. Найбільший обсяг вилучень героїну в Східній і Південно–Східній Азії припав на частку В'єтнаму, Китаю, Малайзії і Таїланду [5].

Слід додати, що країни регіону ведуть жорстку боротьбу із наркотрафіком. Так, наприклад, у Китаї виготовлення та споживання наркотиків карається смертною карою, однак навіть такий метод боротьби із наркаторгівлею не є ефективним, а це означає, то це питання досить є дуже гострим для країн цілого регіону.

Ще одна проблема – торгівля людьми. За даними Управління ООН по наркотикам та злочинству, у Східній та Південній Азії найбільш розповсюдженими є сексуальна експлуатація (45%), примусова праця (40%), торгівля органами (10%), інші види експлуатації (5%). Серед жертв торгівлі людьми 39% займають діти, 61% – дорослі. Тенденція збільшення кількості жертв торгівлі людьми спостерігається в більшості країн регіону, тому вирішення цього питання так само є дуже важливим для забезпечення регіональної безпеки у Східній Азії [8].

В регіоні з'являються нові загрози безпеці, наприклад екологічні катастрофи. Прикладом такого роду загроз за останні роки є землетрус, що відбувся у травні 2011 року в Японії та призвів до вибуху на АЕС Фукусіма–1 і як наслідок спричинив широкомасштабну екологічну катастрофу. Окрім, того у липні 2012 року від сильного повню постраждав Китай, де загинуло 200 осіб [14].

Актуальним для регіону є й питання жорсткої безпеки. На сьогодні спостерігається мілітаризація регіону. З початку 90–х років китайське керівництво взяло курс на посилення китайських збройних сил – як збільшення людських ресурсів, так й військового оснащення. На сьогоднішній день кількість Народної визвольної армії Китаю становить 2 млрд. 390 млн. осіб, що є найбільшим показником в світі. У 2013 році керівництво Китаю витратило на збройні сили 188 млрд. 460 млн. доларів, що становить 2,2% від ВВП. Така активна мілітаризація не могла залишитись поза увагою інших держав регіону. Підливаюсь масло до вогню постійні погрози китайського керівництва по відношенню до інших країн Східної Азії. Так, остатнім прикладом, є заява генерал–майора Народної Визвольної Армії Китаю ПенгаГуанцзяна про те, що “половини або навіть третини китайської армії буде достатньо, щоб розгромити Японію”. Звісно, такі заяви призводять до мілітаризації майже всіх держав регіону. Так, Японія, яка з 2000–х років постійно зменшувала видатки на збройні сили, вирішила збільшити фінансування армії. У 2014 році військовий бюджет армії Японії становить 59 млрд. доларів. Що стосується армії Південної Кореї, то на її потреби у 2012 році держава витратила 31 млрд. доларів, КНДР – 22 млрд. доларів [7].

Традиційно існують японо–китайські протиріччя, що носять більш регіональний (сконцентровані в регіоні Південно–Китайського моря) і більш історичний характер. На сьогоднішній день склався механізм взаємовигідного економічного співробітництва, але наявність американської військової бази в Японії і

процес мілітаризації не можуть залишитись поза увагою китайського керівництва, та вносять напруження у відносини цих держав.

Відносини між Республікою Корея та КНДР давно вийшли на рівень не тільки потенційного регіонального, але й глобального конфлікту. На початку 2000–х років актуальність вирішення проблеми північнокорейської ядерної програми отримала нове значення. У лютому 2005 року північнокорейське керівництво вперше відкрито повідомило про наявність ядерної зброї, яка за словами корейців є “цілком захисною” та призначена для ядерного стримування. У підтвердження своїх слів КНДР у жовтні 2006 року провела перше підземне ядерне випробування. 14 жовтня 2006 р. РБ ООН прийняла резолюцію щодо ядерних випробувань, проведених Північною Кореєю. У цій резолюції, зокрема, було накладено заборону на постачання, продаж або передачу КНДР будь–якої військової техніки і озброєнь, а також матеріалів і технологій, які можуть бути використані у ядерних дослідженнях. Вирішальним фактором, який вплинув по позицію керівництва Північної Кореї стали санкції Китаю, який призупинив поставки нафти до КНДР, після чого північнокорейське керівництво погодилось сісти на стіл переговорів [15].

З метою вирішення ядерної проблеми КНДР був створений механізм шестисторонніх переговорів про шляхи врегулювання кризи навколо ядерної програми КНДР, які включили делегації КНДР, КНР, США, Росії, Південної Кореї і Японії. 13 лютого 2007 р. була підписана так звана Пекінська угода, згідно з якою КНДР мала здійснити ряд поетапних кроків, спрямованих спочатку на заморожування, а потім і повне припинення ядерної програми в обмін на економічну допомогу з боку США, Китаю, Казахстану, Росії та Японії.

Роботи по цьому проекту “11 кроків” були призупинені в середині 2008 року після висунення США вимоги про американські інспекції північнокорейських ядерних об'єктів. КНДР відхилила цю пропозицію і в квітні 2009 року провела черговий запуск балістичної ракети після чого запропонувала інспекторам МАГАТЕ залишити територію КНДР. 25 травня 2009 року Північна Корея провела друге підземне ядерне випробування. Незважаючи на проведення шести раундів переговорів, вирішити проблему не вдалося – навесні 2009 року КНДР вийшла з переговорів і оголосила про намір розвивати сили ядерного стримування. Шістька країн по врегулюванню ядерної проблеми Північної Кореї після артилерійських “перестрілок” на півострові в 2010 р. зайшла в глухий кут. У квітні 2012 року до конституції КНДР були внесені поправки про ядерний статус країни, а у лютому 2013 року Північна Корея реалізувала третій етап ядерних випробувань [9].

На сьогоднішній день вирішення конфлікту заморожено, а КНДР продовжує нарощувати ядерний потенціал, що, безперечно, є одним із найголовніших викликів безпеці в регіоні Східної Азії.

Країни Східної Азії вже вжили заходів для того, щоб створити механізми, за допомогою яких країни планують вирішувати конфлікти на локальному рівні. Таким чином, існують 5 основних моделей співпраці з

питань безпеки, що формують регіональну архітектуру: багатосторонні механізми, що ініційовані не АСЕАН – “Угоди про оборону між п’ятьма силами”(FivePowersDefenseArrangements);антипіратське співробітництво, що модерується Японією; співпраця в сфері безпеки на двосторонній основі, що реалізується США із країнами регіону; форма співпраці АСЕАН+3, що координується Китаєм, але заснована асоціацією АСЕАН; багатосторонні механізми безпеки під керівництвом АСЕАН: АРФ, зустрічі міністрів оборони країн АСЕАН + (ADMM +); негласні союзницькі відносини КНР з низкою країн Південно-Східної Азії і КНДР. Але, на жаль, ці механізми не можуть в повній мірі слугувати платформою для будівництва регіональної безпеки і регіоні [16].

Отже, можна зробити висновок, що в регіоні Східної Азії існує велика кількість викликів безпеці не тільки на регіональному, але й міжнародному рівні. Експерти роблять не оптимістичні прогнози для майбутнього регіону. Зокрема, у березні 2014 року Голова Об’єднаного комітету начальників США генерал Мартін Демпсі у своїй промові висказав припущення, що у найближчі 10 років в регіоні Східної Азії буде зростати вірогідність військових дій [2]. Генерал не згадав Китай в якості можливого провокатора конфлікту в Східній Азії, однак про це заявили інші офіційні особи США. На їхню думку, посилення ядерної та військової могутності Пекіна в поєднанні з активною пропагандою, що ведеться державними ЗМІ всередині країни, збільшує можливість воєнних конфліктів Китаю з Японією та іншими державами. Окрім того, ситуація погіршується наявністю територіальних конфліктів, загроз тероризму та сепаратизму, а також наявності у Східній Азії міжнародного гравця, дії якого важко передбачити – Північної Кореї. Відсутність регіональної системи безпеки робить військовий конфлікт в регіоні все більш реальним у найближчій перспективі, що становить загрозу для безпеки вже на глобальному рівні. З огляду на це, питання створення регіональної системи безпеки стає все більш актуальним й надзвичайно необхідним.

Список використаних джерел

1. Freeman Chas W. The Taiwan problem and China’s strategy for resolving it [Електронний ресурс] / Chas W.Freeman. – Режим доступу : <http://www.mepc.org/articles-commentary/speeches/taiwan-problem-and-chinas-strategy-resolving-it>
2. Shulong Chu. The Security Challenges in North east Asia: A ChineseView [Електронний ресурс] / Chu Shulong. – Режим доступу : <http://www.strategicstudiesinstitute.army.mil/pdf/files/PUB800.pdf>
3. Gorenburg Dmitry. The Southern Kuril Islands Dispute / Dmitry Gorenburg. – Ponars Eurasia Policy Memo no 226. – 2012.
4. Zhengy Wu. China and East Asia Securityin 21 century [Електронний ресурс] / Wu Zhengy. – Режим доступу : <https://www.dur.ac.uk/resources/china.studies/China%20and%20East%20Asia%20Security%20in%20the%2021st%20Century.pdf>
5. Zhang Yong. Asia, international drug trafficking, and U.S. – China counter narcotics cooperation [Електронний ресурс] / YongZhang. – Режим доступу : <http://www.brookings.edu/research/papers/2012/02/drug-trafficking-zhang>
6. Арешидзе Л.Г. Международные отношения в Восточной Азии: угрозы и надежды / Л.Г.Арешидзе. – М. : Международные отношения, 2007. – 296 с.
7. Воскресенский А.Д. “Большая Восточная Азия”: мировая политика и региональные трансформации / А.Д. Воскресенский. – М. : МГИМО, 2010. – 94 с.

8. Всемирный доклад о торговле людьми 2012[Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/glotip/Executive_Summary_Russian.pdf
9. Денисов В. Дух сдержанного оптимизма шестисторонних переговоров / В.Денисов // Международная жизнь. – 2007. – № 10. – С. 48–57.
10. Колдунова Е. Дефицит лидерства в Восточной Азии: шансы для малых и средних стран / Е.Колдунова // Международные процессы. – 2011. – Т. 9. – № 2 (26). – С. 56–60.
11. Лукин А.Л. Теория комплексов региональной безопасности Восточная Азия / А.Л. Лукин // Ойкумена. – 2011. – № 2. – С. 7–19.
12. Победа МаИнцизу означает дальнейшее сближение Тайваня с Китаем [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ria.ru/world/20120114/539322856.html#14144269839654&mes sage=resize&relto=login&action=removeClass&value=registration>
13. Портяков В.Я. Становление Китая как ответственной глобальной державы / В.Я. Портяков // Проблемы Дальнего Востока. – 2009. – № 6. – С. 8–9.
14. Сильное наводнение в Китае (24.07.2012) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ru.euronews.com/2012/07/24/china-three-gorges-dam-flood-alert/>
15. ЧжунЧже Хо. Проблемы безопасности на Корейском полуострове: ядерные конфликты / Чже Хо Чжун // Вестник Московского университета. – 2007. – № 4. – С. 118–120.
16. Шевчук О.В. Система безпеки Азійсько-Тихоокеанського регіону: фактори формування та тенденції розвитку / О.В. Шевчук. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2010. – 200 с.
17. Шергін С. Переборюючи протиріччя. Азійсько-Тихоокеанська дилема: асиметрична інтеграція та регіональна безпека // Політика і час. – 2004. – № 6. – С. 115–122.
18. Ядерная катастрофа на АЭС Фукусима-1 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.greenpeace.org/russia/ru/campaigns/nuclear/accidents/Fukushima-1/>
19. Ярмоленко В. Зовнішня політика КНР в питаннях безпеки в АТР за керівництва Ху Цзиньтао (2002–2012) / В. Ярмоленко. – Остроп, 2013.

References

1. Chas W. Freeman. The Taiwan problem and China’s strategy for resolving it [Elektronnyj resurs] / Freeman Chas W. – Rezhym dostupu : <http://www.mepc.org/articles-commentary/speeches/taiwan-problem-and-chinas-strategy-resolving-it>
2. Chu Shulong. The Security Challenges in Northeast Asia: A Chinese View [Elektronnyj resurs] / Shulong Chu. – Rezhym dostupu : <http://www.strategicstudiesinstitute.army.mil/pdf/files/PUB800.pdf>
3. Gorenburg Dmitry. The Southern Kuril Islands Dispute/ Dmitry Gorenburg. – Ponars Eurasia Policy Memo no 226. – 2012.
4. Wu Zhengy. China and East Asia Security in XXI century [Elektronnyj resurs] / Zhengy Wu. – Rezhym dostupu : <https://www.dur.ac.uk/resources/china.studies/China%20and%20East%20Asia%20Security%20in%20the%2021st%20Century.pdf>
5. Zhang Yong. Asia, international drug trafficking, and U.S. – China counternarcotics cooperation [Elektronnyj resurs] / Yong Zhang. – Rezhym dostupu : <http://www.brookings.edu/research/papers/2012/02/drug-trafficking-zhang>
6. Arachidze L.G. Mezhdunarodnye otnoshenya v Vostochnoy Azii:ugrozy i nadezhdy / L.G. Arachidze. – M. : Mezhdunarodnye otnoshenya, 2007. – 296 s.
7. Voskresensky A.D. “Bolshaya Vostochnaya Aziya”:mirovaya politica i regionalnye transformatsii / A.D. Voskresensky. – M. :MGIMO, 2010. – 94 s.
8. Vsemirny doklad o torgovle ludmi 2012 [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu : http://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/glotip/Executive_Summary_Russian.pdf
9. Denisov D. Duch sderzhannogo optimizma shestistironnih peregovorov / D.Denisov // Mezhdunarodnaya zhyzn. – 2007. – № 10. – S. 48–57.
10. Koldunova E. Difitsit liderstva v Vostochnoy Azii: shansy dla malyh i srednyh stran / E. Koldunova // Mezhdunarodnye processy. – 2011. – Т. 9. – № 2(26). – S. 56–60.
11. Lukin A.L. Teoriya kompleksov regionalnoy bezopasnosti i Vostochnaya Aziya / A.L. Lukin // Oykumena. – 2011. – № 2. – S. 7–19.
12. Победа Ма Интсзу означаеt дальнейшее сближение Тайваня

s Kytaem [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu : <http://ria.ru/world/20120114/539322856.html#14144269839654&mes sage=resize&relto=login&action=removeClass&value=registration>

13. Portiyakov V.J. Stanovlenye Kitaya kak otvetstvennoy globalnoy derjavy / V.J. Portiyakov // Problemy Dalnego Vostoka. – 2009. – № 6. – S. 8–9.

14. Silnoye navodneniye v Kitaye (24.07.2012) [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu : <http://ru.euronews.com/2012/07/24/china-three-gorges-dam-flood-alert/>

15. Chzhun Chje Ho. Problemy bezopasnosti na Koreyskom poluostrove: jadernye konflikty / Chje Ho Chzhun // Vestnik Moskovskogo Universiteta. – 2007. – № 4. – S. 118–120.

16. Shevchuk O.V. Systema bezpeky Aziysko-Tyhookeanskogo regionu: factory formuvannya ta tendentsiyi rozvytku / O.V. Shevchuk. – Mikolayv : Vyd-vo TCDU im. Petra Mohily, 2010. – 200 s.

17. Shergin S. Pereboruyutchy protyritchya. Aziysko-Tyhookeanska dilemma: asymetrychna integratsiya ta regionalna bezpeka // Politika // 2004. – № 6. – S. 115–122.

18. Yadernaya katastrofa na AES Fukushima-1 [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu : <http://www.greenpeace.org/russia/ru/campaigns/nuclear/accidents/Fukushima-1/>

19. Yarmolenko V. Zovnishnya politika KNR v pitannyah bezpeky v ATR za kerivnytstva Hu Tsintao (2002–2012) / V. Yarmolenko. – Ostrog, 2013.

Gavrilova N. V., PhD (historical science), associate professor International Relations and Foreign Policy Department Mariupol State University (Ukraine, Mariupol);

Iurieva S. A., student, Mariupol State University (Ukraine, Mariupol), sabina.iurieva@gmail.com

Regional security in East Asia

The article is devoted to the research of security threats in East Asia. The work focuses on hard and soft security in the region. The author examines the components of soft security – territorial disputes, environmental disasters, human trafficking and drug trafficking, etc. are also elements of hard security such as the militarization of the region's countries, as well as the proliferation of weapons, both nuclear and conventional weapons were considered. The basic mechanisms of cooperation of the countries of the region used by States in the region for the resolution of existing conflicts and creating a safe environment in East Asia were also disclosed. Under article revealed the importance of ensuring security in the region and the impact of the situation in East Asia in modern international processes and world politics in general.

Keywords: East Asia, regional security, security threats, territorial conflicts in East Asia, the DPRK nuclear program.

Гаврилова Н. В., кандидат исторических наук, доцент кафедры международных отношений и внешней политики, Мариупольский государственный университет (Украина, Мариуполь);

Юрьева С. А., студентка, Мариупольский государственный университет (Украина, Мариуполь), sabina.iurieva@gmail.com

Региональная безопасность в Восточной Азии

Исследовано угрозы безопасности в Восточной Азии. В работе делается акцент на мягкой и жесткой безопасности региона. Автором исследуются составляющие мягкой безопасности – территориальные противоречия, экологические катастрофы, торговля людьми и незаконный оборот наркотиков, и т.д. Также рассматриваются элементы жесткой безопасности, такие как милитаризация стран региона, а также распространение оружия, как ядерного, так и обычных вооружений. Раскрыты и основные механизмы сотрудничества стран региона, используемые государствами региона для урегулирования существующих конфликтов и создания безопасных условий в Восточной Азии. В рамках статьи раскрыта актуальность обеспечения безопасности в регионе и влияние ситуации в Восточной Азии на современные международные процессы и мировую политику в целом.

Ключевые слова: Восточная Азия, региональная безопасность, угрозы безопасности, территориальные конфликты в Восточной Азии, ядерная проблема КНДР.

* * *

УДК 327.5(47)

Кравчук В. О.

магістрант, Хмельницький національний університет (Україна, Хмельницький), vikakravchuk92@gmail.com

“ЗАМОРОЖЕНІ КОНФЛІКТИ”

ЯК ІНСТРУМЕНТ РЕАЛІЗАЦІЇ ГЕОСТРАТЕГІЇ РФ

Проаналізовано існуючі “заморожені конфлікти” на пострадянському просторі, описано інтереси Російської Федерації у зонах “заморожених конфліктів”, наведено ряд чинників, які пояснюють інтереси РФ на цих територіях. Також описано внутрішній вимір “заморожених конфліктів” та зв'язок між ними та регіональними інтересами РФ.

Ключові слова: РФ, геостратегія, “заморожений конфлікт”, геополітичні інтереси, вплив.

Метою дослідження є аналіз “заморожених конфліктів” як інструменту реалізації геостратегії РФ.

Завданням дослідження є розгляд існуючих “заморожених конфліктів” на пострадянському просторі, геополітичних інтересів РФ на цих територіях та аналіз “заморожених конфліктів” як інструменту реалізації геостратегії РФ.

Питанням “заморожених конфліктів” як інструменту реалізації геостратегії Російської Федерації займається значна кількість науковців з усього світу, а саме: Н. Арбатова [1], Ф. Дзашіба [2], Д. Тренін [3], А. Большаков [4], Н. Лемей-Хеберт [5], А. Аванесян [6], Н. Федуллова [7], М. Хоремуж [8] та інші.

Заморожений конфлікт – ситуація в міжнародних відносинах, коли збройний конфлікт між сторонами зупиняється без підписання мирного договору чи іншого політичного рішення конфлікту [9].

До сучасних заморожених конфліктів відносять: арабо-ізраїльський конфлікт (протистояння в Газі), громадянська війна в Китаї (конфлікт з-приводу Тайвані), поділ Кореї, грузино-абхазський конфлікт, грузино-південноосетинський конфлікт, індо-пакистанський конфлікт, кіпрський конфлікт, придністровський конфлікт та карабаська війна. Проте, зонами геополітичних інтересів РФ є: Абхазія, Південна Осетія, Придністров'я та Нагорний Карабах.

Становлення нових незалежних держав після розпаду Югославії та СРСР породило безліч проблем як регіонального, так і глобального характеру. Однією з них є сепаратизм національних меншин, досить чисельних для того, щоб розраховувати на власну державність, що дедалі частіше стає причиною збройних конфліктів.

Наразі питання “заморожених конфліктів” привертають до себе все більше уваги, що, в першу чергу, пов'язано з так званою “кавказькою кризою” і поступовою милітаризацією у зоні вірмено-азербайджанського конфлікту. Кавказька криза серпня 2008 року поставила відносини Росії та Заходу на межу нової холодної війни. Росія та США виявились за крок від прямої військової конфронтації у Чорному морі.

Існуючі “заморожені конфлікти” в Нагорному Карабасі, Придністров'ї та до кавказької кризи в Абхазії та Південній Осетії традиційно сприймалися на Заході як частина російської політики в СНД, спрямованої на збереження контролю над цим простором. Реальна картина є набагато складнішою. “Заморожені конфлікти” мають, принаймні, три виміри: внутрішній, російський і міжнародний, які знаходяться у тісній взаємодії [1].